

Kazimir Balog

DOI: <https://dx.doi.org/10.21857/y26kecdrk9>

Stručni članak

Rukopis prihvaćen za tisak: 24.11.2025.

TRI STOLJEĆA KAZALIŠTA U POŽEGI

Sažetak

Kao rijetko koji grad u svom okruženju, a zasigurno i šire, Požegu veže kazališna tradicija duga preko tri stoljeća. Od prve zabilježene predstave 1715. godine, s kraćim ili dužim prekidima, sve do današnjih dana požeška publika uživala je u predstavama svojih glumačkih amatera, putujućih kazališnih družina, renomiranih kazališta, vlastitog profesionalnog ansambla, znamenitih pisaca svog vremena pa sve do velikih imena hrvatskog glumišta poniklih u ovom gradu koji je u doba svog najvećeg kulturnog procvata zaslužio epitet „Slavonska Atena“. Tek nepunih 20-ak godina nakon što su Osmanlije napustile ili protjerane iz ovih krajeva, Toma Matić precizira kako je u dvorištu isusovačkog Kolegija 27. kolovoza 1715. godine odigrana predstava kojoj se nažalost ne zna naziv, ali da su u njoj Požežani uživali. Već 1727. Požega dobiva i prvu kazališnu dvoranu, u kojoj se i danas vide tragovi u kapelici bivšeg samostana sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskog, a od ove godine dječjeg vrtića. Kroz to vrijeme izmjenjivali su se prostori u kojima su održavane predstave, uvijek pred brojnom publikom, a kolika je bila ta međusobna ljubav, govori i osnivanje Dobrovoljačkog kazališnog društva 1879., da bi nedugo potom bilo utemeljeno i prvo amatersko gradsko kazalište. Vrijeme je to kada u Požegu svraćaju brojna putujuća kazališta, od kojih neka ostaju i više tjedana izvodeći pri tome po dvadesetak predstava. Novi uzlet Požega dobiva osnivanjem profesionalnog kazališta 1948. godine koje u jednom trenutku ima 20-ak zaposlenih i do svog gašenja 1956. tadašnji glumački ansambl pripremio je 83 premijere, uglavnom kazališnih klasika. Gašenje profesionalnog kazališta nije, srećom, značilo i kraj kazališnog života jer narednih desetljeća cvjeta kazališni amaterizam koji Požegi priskrbljuje niz državnih i republičkih priznanja, a što je i rezultiralo da su danas požeški glumci zastupljeni u najjemenitijim domaćim kazalištima.

Ključne riječi: kazalište u 18. i 19. stoljeću, profesionalno kazalište, kazališni amaterizam

Kazalište u 18. i 19. stoljeću

Kazališna tradicija u Požegi iznimno je duga te unatoč usponima i padovima suživot Požežana s nekim oblikom kazališnog života dug je više od tristo godina.

Naime, prema izvoru Tome Matića prva je kazališna predstava u Požegi održana 27. kolovoza 1715. godine pod šatorskim krilom na pozornici koja se nalazila u dvorištu isusovačkog samostana. Nažalost, osim datuma izvođenja, nije ostao zapisan i naziv te prve predstave. Treba pri tome znati da je u tom trenutku prošlo svega 20-ak godina od 150-godišnjeg osmanlijskog jarma i samo 15-ak godina od dolaska isusovačkog reda u Požegu. Prema istom izvoru 1718. ispred crkve sv. Lovre izvedena je i prva drama s poznatim nazivom *Sapiritius et Nicephorus*. To se danas zna zahvaljujući periohama koje su isusovci tiskali kao popratni materijal prilikom održavanja predstava. Od brojnih isusovačkih predstava, koje su u to vrijeme održavane diljem Hrvatske, ostalo je sačuvano nažalost svega pet perioha, svojevrsnih „programskih knjižica“ u kojima se nalazio sadržaj predstave s popisom glumaca, a jedna od tih perioha (nakon varaždinske iz 1710. i najstarije) odnosi se upravo na spomenutu požešku predstavu. Tomo Matić (Batušić, 2019) kao kuriozitet požeške periohe, tiskane prigodom te javne predstave na gradskome trgu, navodi da je tiskana na hrvatskom, njemačkom i francuskom jeziku te Matić smatra da je predstava s ovako pripremljenim tiskanim programom nesumnjivo bila na hrvatskom jeziku, a da su tekstovi na stranim jezicima služili okolnim plemićima, posjetiteljima predstave, za njezino razumijevanje. Osim te, spominje se kao uspjela i predstava *Ephremum ob puerile delictum graviter a Deo castigatum* iz 1723. u kojoj je nastupio i mlađahni Franjo Trenk sa svojim bratom, obojica tada školarci. Ostaje zabilježeno i kako je mladi Franjo bio izvrstan pjevač. Tko zna, možda je upravo to glazbeno iskustvo inspiriralo Trenka da nekoliko desetljeća kasnije utemelji tzv. *Tursku bandu*, prvu europsku vojnu glazbu u sklopu svoje Pandurske regimente koja je sijala strah i trepet diljem Europe. Koliko su se ondašnji Požežani suživjeli s kazalištem, potvrđuje i činjenica da je 1727. osposobljena i zasebna kazališna dvorana, a zbog velikog interesa 1764. podignuta je i nova kazališna dvorana. U gotovo izvornom stanju ta je dvorana bila sve do ove godine u sklopu samostana sestara milosrdnica, dok je danas tamo smješten Dječji vrtić sv. Leopolda Mandića. Do ukidanja isusovačkog reda 1772., ponajprije đaci isusovačke gimnazije, kontinuirano su izvodili predstave za svoje sugrađane da bi potom narednih desetljeća kazališnu tradiciju održavala đачka društva izvodeći djela domaće i strane literature. Polovicom 19. stoljeća, kada se čitavom hrvatskom širi zanos ilirskih preporoditelja, javlja se i težnja za vlastitim nacionalnim kazalištem te se na poziv Hrvatskog sabora i bana Josipa Jelačića za članstvo u dioničarsko društvo za osnivanje Hrvatskog narodnog kazališta odaziva i desetak Požežana. Da su ovdašnji građani bili itekako zainteresirani za kazalište, dokazuje i primjer gostovanja Srpskog narodnog pozorišta iz Novog Sada 1864. koje u sedam dana prikazuje čak 19 predstava. Ipak, trebalo je proći punih 15 godina kako bi i sami Požežani nešto napravili jer je 1879. osnovano Dobrovoljačko kazališno društvo. Društvo, u kojem su bili mahom ugledni građani, brojilo je 87 članova koji su donijeli pravila kako je svrha Društva „...širenje čiste hrvaštine čestimi predstavami“

(Kempf, 1910). Kako se ističe u tekstu „Kazalište“ (Petković, 1977), objavljenom u monografiji *Požega 1227.–1977.*, samo u prvoj godini odigrano je sedam predstava. Sve su održane u dvorani hotela K zlatnom jagnjetu (današnja Kazališna kavana) i bile su popunjene do posljednjeg mjesta. Godine 1885. Požega je dobila i svoje prvo amatersko kazalište proisteklo iz Društva te nazvano Narodno dobrovoljačko kazalište u Požezi. Kako se doznaje s plakata, sačuvanog u Državom arhivu u Požezi, prva predstava pod novim nazivom održana je 22. svibnja 1885. u gostioni K zlatnom jagnjetu. Te svibanjske večeri izvedene su dvije kraće predstave: vesele igre *Don Juan u Wiesbadenu* te *Krivi zaručnik* od Kotzebua, a sudeći prema prezimenima sudionika u predstavi, svi su glumci bili Požežani. Nažalost, to su prvi i posljednji podatci o djelovanju tog prvog amaterskog kazališta u Požezi. Kasnije predstave, ponajviše polovicom 20. stoljeća, organiziraju razna diletantska, gospojinska, vatrogasna i sportska društva ili, pak, gostujuće putujuće kazališne družine od kojih Požežani posebice hvale novosadsko Čirićevo kazalište (djed književnika Zorana Ferića). Ostaje zapisano u *Glasniku Požeške županije* da su članovi novoutemeljene diletantske sekcije sportskog kluba Građanski 6. siječnja 1934. uprizorili Nušićevu komediju *Sumnjivo lice*, a predstavu je u dvorani Vatrogasnog doma odgledalo preko 400 posjetitelja, koji su gromkim pljeskom ispratili glumce sa scene. Da ne ostanu dužni, članovi diletantske sekcije Sokolskog društva pripremili su nekoliko tjedana kasnije predstavu 3:1, tada slavnog komediografa Petra Petrovića Pecije. Tih godina nisu se predstave održavale samo u Požezi pa je tako zabilježeno da su stanovnici sela Koprivnica pored Pleternice odigrali pučki igrokaz *Fra Luka Ibrišimović ili Izgon Turaka na Grgurevo iz Požege* koji je napisao Ladislav pl. Kraljević, kojeg je njegov nećak, veliki slikar hrvatske moderne Miroslav Kraljević, ovjekovječio na svom znamenitom portretu *Stric Laca*. Da je požeški kraj tih godina dao i „prave glumce“, potvrđuje nekrolog u *Glasniku Požeške županije* Zlatku Eicheru, mladom glumcu koji je 1933. umro u 33. godini života, a pred kojim je, kako se ističe, bila sjajna glumačka karijera započeta u zagrebačkom Narodnom kazalištu. Potom je Eicher s vlastitom kazališnom družinom nastupao diljem Hrvatske pod pseudonimom Aureus de Magna, s obzirom da je bio rođen u Velikoj, nedaleko Požege.

Osnivanje požeškog profesionalnog kazališta

Slična je situacija i tijekom Drugog svjetskog rata kada predstave u Požezi organizira uglavnom Tabor muške ustaške mladosti ili Ženska loza hrvatskog ustaškog pokreta. Ozbiljniji kazališni rad započeo je odmah nakon rata i prve naznake kazališnih aktivnosti javljaju se već 1946. godine. Tada se spajaju dvije organizirane glumačke grupe, Sindikalna kazališna grupa i grupa Narodnog fronta koje okupljaju jezgru budućeg požeškog profesionalnog kazališta, a to su dramski glumci Darinka Gvozdanović, Petar Kuvač, Andrija Ivančević, Silvija Potočnik i dr. Već iduće, 1947. godine, redovito se izvode kazališne predstave te

nastaje Sindikalno kazalište koje šalje zahtjev republikom Ministarstvu prosvjete da ono odobri osnivanje kazališta. Pozitivnom odgovoru doprinosi zapaženi nastup Požežana na Smotri kazališta Slavonije u Osijeku gdje nastupaju s Nušićevim *Pokojnikom*. Glumački ansambl broji u to vrijeme 12 dramskih glumaca, od kojih dvoje profesionalaca, da bi 28. ožujka 1948. godine slijedila i premijera predstave *Odrpanci* slovenskog pisca Mateja Bora. Nakon niza godina Požega konačno dobiva svoje Narodno kazalište koje pod tim nazivom djeluje sve do 1957. godine. Dio ansambla činili su amateri, a među angažiranim glumcima, koji su ujedno i režirali predstave, bili su Antun Potočnik (prvi ravnatelj), Rade Špicmiler, Ružica Lorković, Evica Martinčić te Dražen Grünwald. Honorarni redatelj bio je Marijan Štetić, a gostujući V. Fijan, V. Rabadan, Ivan Marton i dr. Izvode se komedije B. Nušića, M. Držića, F. Hadžića, M. Begovića, C. Goldonija, N. V. Gogolja, J. B. P. Molièrea, drame I. Cankara, P. Budaka i M. Feldmana. Osim glumačkog kazališta, u to vrijeme ima i sedam članova tehničkog osoblja koje vodi Antun Malinka, a sjajne scenografije izrađuje Josip Rehak uz pomoć dekoratera Slavka Matokovića i Stjepana Medića, dok maštovite kostime šije Marija Andrijević. No, idila profesionalnog požeškog kazališta potrajala je tek nekoliko godina jer se već 1953. godine javljaju prve pukotine u financiranju djelatnosti. Očito je profesionalizacija bila preveliki zalogaj za Požegu jer unatoč dobrim poslovnim i produkcijskim rezultatima, sredstava je sve manje. Smanjuju se dotada solidne glumačke plaće tako da dio ansambla odlazi iz Požege, ponajviše u Varaždin. Kazalištarci pokušavaju odgovoriti protuargumentima, tj. da Požega svakako zaslužuje kazalište jer se ono tijekom svog postojanja uvelike afirmiralo, a da druga kazališta imaju i višestruko veći proračun od požeškog. Čak je gradsko Prosvjetno vijeće 1956. godine utvrdilo kako je „...Narodno kazalište žarište kulturnog života grada te kako je ono postalo dnevna potreba bez koje se naš grad ne može niti zamisliti...“ Unatoč tome, a na temelju zaključaka s kraja 1956. godine, Narodni odbor općine Požega u ožujku 1957. godine donosi odluku o davanju otkaza direktoru Narodnog kazališta uz obvezu da mora podijeliti otkaze glumcima i ostalom osoblju. U takvim okolnostima Narodno kazalište potkraj 1957. godine mijenja naziv u Gradsko amatersko kazalište i time završava jedno sjajno razdoblje kada je Požega prvi put imala svoje vlastito profesionalno kazalište. U tih devet godina djelovanja, što na pozornici u Požegi ili na gostovanjima, izvedene su 83 premijere i 900 predstava. Osim nesređenih izvora financiranja, jedan od razloga nastale krize svakako je i upitna ingerencije nad samim kazalištem koje nije imalo svog čvrstog osnivača, a što se nastavlja i narednih godina jer se ono seljaka među tadašnjim institucijama kulture. Dvorana kazališta pretvara se u kinodvoranu, glumačke probe održavaju se u neadekvatnim prostorima, a kako jedno zlo nikada se dolazi samo, veliki prolom oblaka 1972. ruši krov privremenog garderobnog depoa. Mnoštvo kostima neprocjenjive vrijednosti, koje su vrijedne ruke, ponajprije Marice Andrijević, godinama šivale nepovratno je uništeno u samo nekoliko sati

nezapamćenog nevremena. Predstave, ponajprije gostujućih ansambala, pogotovo tada popularnog Teatra u gostima, održavaju se u velikoj dvorani tadašnjeg Doma JNA-a, a brigu o Amaterskom kazalištu preuzima Centar za kulturu. No, 1994. Gradsko vijeće donosi hrabru odluku o osnivanju Gradskog kazališta Požega koje svoju prvu predstavu, simboličnog naziva *Gle, kako dan lijepo počinje* Zvonimira Bajsića u režiji Ivice Plovanića, premijerno prikazuje 10. ožujka 1995. godine.

Zanimljivo da je tijekom svog profesionalnog djelovanja Narodno kazalište imalo i svoju podružnicu. Jedna od njih nalazila se u prostoru tada nazvanom Dom kulture Ovčare u istoimenom mjestu nadomak Kutjeva (kasnije u vlasništvu PPK-a Kutjevo) dok je druga podružnica bila u Pleternici. Iz sačuvanih plakata tog vremena vidljiv je i točan broj gledatelja nazočnih na pojedinim predstavama pa je tako komediju *Rođak iz Amerike* 18. siječnja 1956. odgledalo 214 mještana Ovčara i okolice, a nekoliko dana kasnije u Pleternici je istu predstavu gledalo preko 450 gledatelja. U zapisima iz tog vremena (*Požeški list*, 1956.) piše i kako se gotovo čitav repertoar Narodnog kazališta opetovano izvodio u te dvije dvorane, osim onih najzahtjevnijih ako to nije dozvolila scenografija, jer su, za razliku od prostranog gledališta, pozornice bile prilično skućene.

Sedamdeset godina lutkarstva u Požegi

Negdje na „polovici mandata“ profesionalnog Narodnog kazališta (1948.–1957.) u Požegi je osnovano Lutkarsko kazalište. Te sada daleke 1952. inicijativu je pokrenula Kaja Ivančević, direktorica ondašnjeg Obdaništa, kako se popularno nazivalo današnji dječji vrtić. U prostoru Učeničkog doma (današnja zgrada Požeške biskupije) okupljali su se i do kasnih noćnih sati održavali probe i pripremali predstave članovi Kazališta lutaka, osoblje vrtića sa svojim suradnicima-glumcima iz Narodnog kazališta. Veliku pomoć pri tome je pružao svojoj supruzi glumac Andrija Ivančević te uz njega Anđelka Hardi, Mileva Potočnik-Tepšić, Duša Legac, kao i trojica đaka Škole učenika u privredi: Edo Jardas, Đorđe Delić i Josip Čačić. Nisu, nažalost, dostupni podatci o repertoaru Kazališta lutaka tih početnih godina, tek je zapisano kako je početkom svibnja 1954. premijerno prikazana predstava *Srebrozvezdana* na opću radost najmlađih Požežana. U travnju sljedeće godine premijerno je izvedena lutkarska predstava *Čarobne gusle* autora Vojmila Rabadana u režiji Rade Špicmilera. Uz samog redatelja, u predstavi su glumili Ela Pišpek, Ana Kramarić, Kaja i Andrija Ivančević, Mirjana Sitvuk i Katica Hižar. Zbog velikog interesa predstava je tog dana morala biti reprizirana u prepunoj dvorani, što je bio i dobar poticaj za daljnje predstave. Samo u sezoni 1954./1955. Kazalište lutaka pripremiло je četiri premijere. S rastom produkcije rasli su izdatci tako da je za podmirenje troškova pozornice i nabavke novih lutaka valjalo skupiti novac te su požeški glumci krenuli i s gostovanjima po okolnim mjestima: Kutjevu, Pleternici, Treštanovcima, Jakšiću, Čaglinu, pa čak i Orahovici te Novoj Gradiški, a gostovalo se

prigodom državnih blagdana i u poduzećima za djecu radnika. Besplatan prijevoz kamionima davala su požeška poduzeća, a nešto je donirano i iz gradskog proračuna (1954. godine 80 tisuća dinara, 1955. 100 tisuća, što je tada bio povelik novac). Do 1955. požeško kazalište lutaka izvelo je 14 premijera i preko 80 predstava koje je gledalo oko 17 000 posjetitelja, uglavnom djece. Na repertoaru su bili igrokazi: *Priča o knezu Slavenu i kneginji Ljiljani*, *Loptica – hopsica*, *Crvenkapica*, *Pepeljuga*, *Snjeguljica*, *Baš-čelik*, *Petrica u zemlji priča*, *Kekec* i druge. Odlaskom ravnateljice dječjeg vrtića Kaje Ivančević u Zagreb, rad kazališta lutaka pomalo umire, tako da je imovina kazališta – koja je na kraju bila pozamašna – predana dijelom osnovnoj školi, a dijelom Gradskom kazalištu. Nažalost, nije bilo volje ni poticaja da se lutkarsko kazalište u Požezi profilira kao zasebna scena jer je 1957. ukinućem profesionalnog Narodnog kazališta i formalno ugašen rad požeškog Kazališta lutaka. Polovicom 60-ih godina i dolaskom Rude Tomca u požeško kazalište javlja se novi interes za lutkarstvom, ali je nažalost i ta inicijativa bila kratkog vijeka.

Amaterizam mjeran profesionalnim metrom

Često je u praksi tanka linija razdvajanja profesionalizma od amaterizma, a dobar primjer tome je i kazališni život Požege. Priča o požeškim kazališnim amaterima bez pretjerivanja može započeti već 1715. godine, kada su polaznici isusovačke gimnazije odigrali prvu kazališnu predstavu u našem gradu. Priča se nastavila krajem 19. stoljeća osnivanjem Dobrovoljačkog kazališnog društva, a svoju pravu sliku kazališni amaterizam dobio je 1958. gašenjem profesionalnog Narodnog kazališta Slavonska Požega. Svako zlo za neko dobro, rekli bi u narodu, jer raspuštanjem profesionalnog ansambla utemeljeno je Amatersko kazalište kojim je započela stvarna priča o požeškom kazališnom amaterizmu. Od bivših profesionalaca u Požezi ostaje jedan glumac (Mustafa Kapetanović koji u tom razdoblju režira i glumi u nekoliko predstava), zatim Pero Kuvač koji se prihvaća nezahvalne uloge direktora novoosnovanog kazališta, dok za redatelja dolazi Mladen Kerstner, autor nezaboravnih *Gruntovčana*. Tih godina stvara se jezgra požeških glumaca koji će u narednim godinama uzdići amaterizam na razinu profesionalizma: Ivica Plovanić, Zdenko Perutka, Nela Stipetić, nešto kasnije Milica Nemeth-Panežić i dr. Prvi veći uspjeh dolazi s predstavom *Ljubica* Augusta Šenoa (1962.), s kojom su se požeški amateri plasirali na državnu smotru održanu na Hvaru. U Požegu se vratio i Franjo Alvađ, koji sa suprugom Milenom daje novi zamah kazališnom životu tako da 1971. godine Amatersko kazalište dobiva dotada najveće priznanje svog upornog rada. Naime, Zvezdana Ladika dolazi u Požegu režirati *Bračne ponude* prema veseloj tročinki J. E. Tomića. Početkom lipnja te godine na XI. Festivalu dramskih amatera Hrvatske u Slavanskom Brodu Požežani dobivaju za svoju predstavu najvišu ocjenu i pravo nastupa na hvarskom Festivalu dramskih amatera Jugoslavije. „Izvrсни ansambl Požežana pokazao je najbolji domet dramskog amaterizma dosadašnjeg

dijela Festivala“, piše tada *Slobodna Dalmacija* (Bačić, 2012), a *Bračne ponude* svrstane su među tri najbolje predstave tada najveće smotre dramskog amaterizma. Godine 1978. predstava *Žensko pitanje* prema tekstu Fadila Hadžića u režiji Franje Alvađa suvereno prolazi Regionalnu smotru kazališnih amatera Slavonije i Baranje te na Republičkoj smotri na Murteru osvaja drugo mjesto i kao predstavnik Hrvatske sudjeluje na tadašnjim kazališnim susretima u Prizrenu. Slavica Toman dobila je 1986. priznanje kao redateljica predstave *Megdan na jeziku*, s kojom se požeško Amatersko kazalište predstavilo na regionalnoj smotri amaterskih kazališta Slavonije i Baranje. Ujedno je priznanje za uspješno ostvarenje ženske uloge zavrjerala Tina Međugorac, a Boris Benčić za uspješno ostvarenje muške uloge. Osnivanjem Gradskog kazališta dobiven je novi zamah unatoč činjenici da Požega nije tada dobila sredstva dostatna za profesionalni ansambl, što, pak, nije omelo tadašnje entuzijaste da svojim predstavama nastave sa zapaženim rezultatima na republičkim smotrama amaterskih kazališta, i što je rezultiralo da brojni mladi Požežani upišu ADU u Zagrebu te se pridruže svojim sugrađanima, tada već afirmiranim glumcima, poput Nade Gaćešić-Livaković i Tomislava Rališa ili, pak, Mije Oremović, koju ovaj grad uvijek doživljava kao svoju, a pri čemu treba svakako spomenuti i prvu požešku glumicu Melitu Puss. Narednih godina glumačke akademije završavaju Jasmin Telalović, Antonija Stanišić-Šperanda, Ines Bojanić, Ivan Grčić, Ivan Vukelić, Marijana Matoković, Dajana Čuljak, Lovro Ivanković, Ružica Maurus i Anabella Sulić, uz činjenicu da nekolicina mladih Požežana trenutno studira na zagrebačkoj ili osječkoj Akademiji.

Literatura:

1. Bačić Damir (2012), *Zaljubljenici u kazalište – pedeset godina hrvatskog kazališnog amaterizma*. Zagreb: Kulturni centar Peščenica, Zagrebačka scena kazališnih amatera.
2. Batušić, Nikola (2019), *Povijest hrvatskog kazališta*. Drugo izdanje. Zagreb: Hrvatski centar ITI.
3. Kempf, Julije (1910/1994), *Požega – zemljopisne bilješke iz okoline i prilozi za povijest slob. i kralj. grada Požege i Požeške županije*. Požega: Matica Hrvatske ogranak Požega.
4. Petković, Antun (1977), *Kazalište. U: Požega 1227. – 1977. Slavonska požega: Skupština općine Slavonska Požega*.

Three Centuries of Theatre in Požega

Summary

Požega has a long theatrical tradition of over three centuries, which is exceptional compared to other cities in the vicinity or even to those further away. From the first theatrical performance in 1715 until the present day theatre audience in Požega has enjoyed the performances of amateur actors, travelling theatres, Požega's professional ensemble, and prominent writers, as well as performances by famous names of the Croatian theatre born in Požega. Požega is a town that was named "the Athens of Slavonia" when it was at the peak of its development. Not even 20 years after the Ottomans had left or were driven from these parts, Toma Matic documents a performance of a play, the title of which is unfortunately not known, and that was held in the courtyard of the Jesuit Collegium on 27th August, 1715, and that the Požega audience enjoyed. As early as 1727, the first theatre was built in Požega, and its remains can be recognized in the chapel of the former convent of the sisters of St. Vincent. During that time, performances were held in different venues, always before a full audience. The fact that the Volunteer Theater Society was founded in 1879 shows how much theatre was appreciated. Soon after that, the first amateur city theatre was founded as well. Numerous travelling theaters were welcomed in Požega at the time, and the foundation of the professional theatre in 1948 gave Požega a new incentive, employing about 20 theatre professionals at one time. Up to its end in 1956, the actors' ensemble had prepared 83 premieres, mostly of theatre classics. The end of professional theatre was not, fortunately, the end of theatre performance since amateur theatre flourished in the ensuing decades, earning Požega a great number of state and republic awards. That resulted in the fact that actors from Požega are nowadays employed by the most eminent domestic theatres.

Keywords: theatre in the 18th and 19th centuries, professional theatre, amateur theatre